

En langtur den 15. juli 1944

”Als rundt” – omtrent

Vi var fem unge humørfyldte danskere, en dame og fire herrer, der i en 4-åres inrigger, var opsat på at ro Als rundt fra lørdag eftermiddag kl. 15 til søndag aften.

Hele lørdag eftermiddag pøsede regnen ned, vi mødtes alle fem i bådhuset og uden hensyn til regnen startede vi fra Augustenborg Roklub kl. 15.30 lørdag eftermiddag.

”Nu begynder det at klare op”, sagde den ene efter den anden, men regnen blev ved med at sile ved. Endelig stilnede regnen lidt af, og da vi nåede Hardeshøj var det tørvejr. Nu skulle vi skifte styrmand, så vi roede ind til en luksus-båd, der lå lige ved broen. Under vores lille ophold der, kom vi til at skrupgrine alle sammen, også vores dame.

Grunden var den, at færgemanden, der lå lige ved siden af os, (med båden altså) råbte ind til en mand der stod udenfor en bondegård: ”Det gir vand”. (Vand udtalt Vøjn).

Manden inde ved bondegården forstod åbenbart ikke færgemanden, for han råbte tilbage: ”mojn, mojn”. ”Det gir vøjn”, råbte færgemanden igen. ”Nåh ja”, sagde den anden, og så sejlede færgemanden.

Nå, men også vi tog videre, nu var det Struck, der havde kommandoen, og det varede ikke længe før vi fik et par byger igen, men det tog vi ingen særlig notits af, for vandet var nemlig roligt og fint at ro i. Tørvejr et øjeblik igen og så gik vi i land for at spise. Vi slog sejlet over 2 joller, der lå ved siden af hinanden, det regnede nemlig igen. Vi kravlede ind imellem bådene, og påbegyndte måltidet. Vi havde en ekstra god madpakke med, samt nogle pilsnere. Vi sad og spiste under presenningen, det var som havde vi ikke set mad i en hel uge.

”Har du ikke taget øllet med” sagde jeg til Struck. ”Nej, har du ikke”, sagde han. ”Nej jeg vil ingen øl have, så hvis du vil have en, må du selv hente den, og når du alligevel går derhen, så kan du med det samme tage en med til mig”.

Vi spiste brødet uden øl, men vand fik vi nok af, uha hvor det regnede.

Da regnen tog af, gik vi op til fyrtårnet, som lå lige i nærheden, for om muligt at få lov til at se det indvendig. Det var tyske soldater, der havde overtaget det, og da vi spurgte ”ham” derom, svarede han: ”Aber dass ist ja verboten”. Så det fik vi ikke noget ud af. Lidt derefter brød vi op, fik båden sat i vandet, og med Holm som styrmand fortsattes turen.

Da vi havde roet ca. 3 kvarter var det mig der skulle op og trone på styrmandssædet. Jeg kunne næsten sove så godt sad jeg, men pludselig lød der et hvin fra frk. Marsein, hun kunne ikke få åren i vandet for brandmænd.

Inde på land fik vi øje på en række telte, og vi kunne høre et orkester der spillede, det var spejdere, der havde slået lejer i skoven. Vi holdt ”velroet” et øjeblik og nød musikken. Da de holdt op med at spille, fortsatte vi igen. Jeg sad og kvidrede Sillerup sangen og andre viser, for at holde mig vågen. Ved 21.30 tiden nåede vi vort bestemmelsessted for denne dag. Det var Fynshav.

Vi kom fint i land, fik bagage og båden op på strandbredden, og heldigvis var vort tøj, soveposer o.s.v. endnu tørt.

Dernæst var jeg på udkig efter en god teltplads, og den jeg udpegede viste sig også at være upåklagelig, græsset var blot lidt vådt. Teltet blev slået op, og bagagen hentet op fra båden, derefter gik Holm og rundt for at finde lidt hø til underlag, men vi fandt intet.

Jeg foreslog derfor vi gik ind på det nærmeste landsted, hvilket vi så gjorde. Lyset var slukket, men jo, døren stod åben, så jeg marcherede med Holm i hælene ind og bankede på den nærmeste dør. ”Hvem er det”, lød en stemme bag døren. Jeg forklarede hvem vi var, og vort ærinde, men desværre var det kun nogle der boede til leje, og selve bonden var til bryllup, så det fik vi ingen halm ud af. Holm sagde: ”Skidt også med det, det går nok uden når vi breder presenningen ud, kan vi ligge på den”. Men nej, jeg ville prøve endnu en gang. Næste sted var der lys i vinduerne ud til vejen, så vi traskede om til bagdøren. I

bare ben, og med korte våde benklæder, nøgen overkrop, håret i vildrede, og stærkt bankende hjerte, bankede jeg på døren ind til stuen. To unge og meget smarte københavner-flika kom ud, og den ene udbrød: ”Hvad er det for landstrygere”. Jeg forklarede hende situationen, og hun sagde så, at de boede til leje, og at bonden og hans ”bedre halvdel” var ældre folk, og var gået tidligt til ro, de skulle ellers også have været til bryllup. Men vi kan gå ud i laden og se om vi kan finde noget hø eller halm, bonden er meget flink, og har sikkert ikke noget imod det, sagde hun. Klokkeren var 23 og bevæbnede med lommelygter marcherede vi så alle fire ind i laden.

I loen stod en stige, som jeg kravlede op af, kom derefter op på loftet og fandt halm i knipper. Jeg smed et ned i loen, og efter at have taget afsked med de unge damer, satte vi kursen mod stranden. Vi kom side om side med halm-knippen imellem os, og strålende over hele hovedet ned til de andre. De sad allerede og spiste, vi tog del i måltidet, og da vi havde spist fik vi halmen anbragt i teltet og soveposerne derind.

Men nu var den gal, hvor skulle vi gøre af frk. Marsein, for vi havde jo kun et telt med. Men vi gik ud fra at Georg kunne ligge rolig ved siden af Marsein, da han jo er så temmelig forlovet, men senere viste det sig, at han var den mest urolige.

Han sagde ”God nat” syv gange, til jeg hørte hvor længe han blev ved, det aner jeg ikke.

Struck bredte sig over halvdelen af teltet, og som på kommando sov han ind. Midt i teltet lå Georg, og derefter kom frk. Marsein, så mig og sidst Holm, som om morgenen lå udenfor teltet.

Nå, men vi kom ikke til at sove, for pludselig udbrød Holm: ”Hvor er tobakken”, men han fik den dog ikke.

Så var det galt med mig, jeg havde ingenting at få under hovedet. Vi havde kun to tørre svømmebælter, og de var for længst optaget. Men den altid flinke Marsein delte sit hovedgærde med mig. Derefter slumrede jeg ind, så jeg ved ikke mere hvad der skete, jo, nu mindes jeg, der var noget der kravlede op og ned af min sovepose, minsandten om ikke det var en sort kat, og det var kl. 24, altså midt om natten. Det ender nok med ulykke, mon ikke?

Klokkeren 5 næste morgen vågnede vi alle undtagen hvem; selvfølgelig Struck, der havde det halve telt for sig selv. Vi fik fat i hver en øl og piben tændt og endelig blev Struck vågen. Hvem kan også sove når der er sådan en ”alarm”. Grammofonen spillede og snakken gik livligt. Struck tog det første af 10 billeder. Ud og bade, hvem vil med? Ingen, jo en efter en ville de med, undtagen Holm, der havde ligget under åben himmel. En herlig vippe var der og Marsien skulle jo også springe fra den, men hun snublede vist nok første gang, for enden kom først i vandet.

Efter badet marcherede vi alle arm i arm op til bageren for at købe rundstykker, men ak, de skulle bestilles aftenen før, så vi fik ingen rundstykker den søndag.

Først kl. 9.30 startede vi fra Fynshav, vi havde nu fint stille vejr og ikke så langt, så vi tog den med ro. I Mommark talte vi med nogle roere fra Sønderborg, de skulle en tur Fyn rundt, og kl. 11 tog vi derfra og nu blæste det lidt, så vi fik bølgerne mere og mere imod. Men vi tog fat i åren, halede og sled i det, medens vi sang vores slagsang fra denne tur. Den lød således: ”Vi kan endnu, apu, apu”.

Det var en hård tårn, og vi fik en gang imellem et vandsprøjt ind over os.

En eller anden råbte ”Det gir vøjn” – ”mojn, mojn” – svarede vi andre. Trods alt var humøret meget højt, men vi var ved at blive sultne, så vi gik i land på Kegnæs ved en lille bro. Efter at have spist og fået ild på den nu våde tobak, kom den første byge. Der lå en gammel jolle på strandbredden med bunden i vejret. Den krøb vi ind under, til bygen var drevet over. Så ville vi af sted igen, men nu skulle Georg have en cigaret rullet af en papirpose. Uha, uha. –

Det var vanskeligt at komme ud til båden for vandet gik længere op på strandbredden end broen, men jeg fandt en stor kampsten på ca. 35 kg, den blev rullet ud i vandet så vi kunne træde på den og komme op på broen. Endelig kom vi af sted, men nu var bølgerne også store, de brækkede over, og vi fik en mængde vand ind over os. Men vi glemte vablerne i hænderne og på bagdelen, og sang af fuld hals: ”Vi kan endnu, apu, apu”.

Det er ofte ubehageligt at få en skylle vand ind over sig, men vi var nu så vant til dette, at vi slet ikke tænkte over det. Der var en del vand i båden, men vi fortsatte roningen, Struck styrede, og Georg råbte af og til: "hårdt i styrbord", og så vidste vi hvad der kom, båden lå næsten helt i luften, indtil den med et ordentlig klask gik ned på den næste bølge, og skumsprøjtet stod til alle sider. Dette kunne ikke blive ved, vi måtte have båden tømt for vand, "styr mod land", befalede Georg, og da vi var ca. 25 m fra strandbredden blev båden styret langs med denne. Georg og jeg skulle først springe i vandet, "nu" sagde Georg og sprang ud, jeg satte samtidig det ene ben udenbords, og ville stå ned i vandet, men nåede ikke bunden, da det var meget dybt, derimod gik jeg langsomt med siden til, på hovedet i vandet, og da jeg igen kom op, var jeg lige ved at få et par årer i hovedet. Derefter sprang Marsien og Holm og til sidst Struck i fuld påklædning.

Vi fik båden på land med stort besvær, hvor var den tung fyldt med vand. Alt tøjet, soveposer o.s.v. var vådt, for kilerne til bagagerummene var skyllet ud af vandet. Gramofonen indeholdt ca. 5 liter vand og det samme var tilfældet med kufferten, hvori vi havde madvarerne.

Brødet var gennemblødt af saltvand, og et stykke ost vi havde med, som var 14 måneder gammelt, kunne selv gå i land.

Tøjet blev anbragt til tørring, båden tømt for vand og efter at have anbragt den på strandbredden, marcherede vi op til Sønderby kro for at få noget varmt at spise. Jeg var i mine våde robenklæder med Holms badekåbe på. En flot klovn, ja sikke en påklædning, men alt mit andet tøj var jo også vådt. Georg og jeg fik medens vi ventede på maden, et spil billard.

Middagen bestod af kyllinger, frikadeller o.s.v., og til efterret, rødgrød. Vi spiste så meget, at jeg for mit vedkommende var så proppet, at Marsien mente, jeg var "i den syvende måned". Uha sikken en vom. Men det var også dyrt, 29,70 kr. netto. Nå men nu gjaldt det bare om vi kunne få sat båden ud fra stranden igen, vi ville prøve 2 gange, og dersom det mislykkedes begge gange, var der ikke andet at gøre, end at lade båden ligge, og tage turen hjem til fods, men det gik over al forventning.

Med Georg som styrmand fortsatte vi turen og vi mente alle, at vi nok skulle klare os igennem, selv om bølgerne var hårde, og det gav lidt vand i båden af og til.

Båden sprang op og ned og pludselig udbrød Holm: "Den er læk". Det viste sig at der var en revne i båden, en liste var gået løs, og for at vi ikke helt skulle få båden ødelagt i den hårde sø, vendte vi kort omkring og styrede lige mod land. Denne gang gik det bedre, jeg slap da i hvert fald for en dukkert til, men nu var håbet om at ro hjem meget lille.

Bagagen og årerne, samt diverse løse genstande, fik vi indkvarteret hos en landmand i nærheden. Båden blev anbragt i sivene oppe på strandbredden og derefter begav vi os af sted med bagagen, teltet, o.s.v. Det første Struck gjorde, da vi kom op til bondegården var at pumpe grammofonen fuld med vand, og da bonden så dette, kunne han godt forstå, vi kom fra Augustenborg.

Efter at Georg havde ringet hjem og fået "de høje herrer" sat ind i situationen, tog vi turen til fods til Kegnæs Færggård, hvor vi fik en tår varm kaffe, til at styrke os på, for vi frøs jo alle sammen, da vort tøj jo endnu ikke var helt tørt.

En grænsegendarm vi talte med, lovede at holde øje med båden, når han skulle patruljere langs stranden. Vi skulle nu med færgen over til Høruphav, og da vi havde anbragt os på færgen, kom der en lille københavnerdreng hen til Georg og sagde: "Må jeg se billetterne?" Georg gav ham alle fem billetter med ordene "Det er for de zigøjnere der er her". Drengen kom derefter hen til mig, og spurgte om billetten. "Den har du da fået", sagde jeg. Han kiggede engang på mig, så det er jo muligt, at han ved hvordan de rigtige zigøjnere ser ud.

Da vi kom til Høruphav, tog vi hinanden under armen og fortsatte så til fods i retning efter Augustenborg, medens vi sang et par sange og ind imellem kom den vi kunne bedst: "Vi kan endnu, apu, apu".

Da vi havde gået et stykke tid kom der en bil imod os, men det var en tysk bil, så det var ikke for at hente os, den kom.

Lidt efter kom der en anden bil i retning fra Høruphav, den var sort og Marsien sagde:” Nej det er nok heller ikke nogen vi kender”, men bilen standsede og det viste sig alligevel, at der var os den kom for at hente. Bilen var nemlig Elleys og Georgs far var med.

Vi var henrykte, hvilket jo heller ikke var så sært. Under køreturen hjem skældte Georgs far ud, han skulle nok tale alvorligt med rochefen sagde han. Georg svarede ham: ”Vær da rolig, din store pjat, for det har du jo slet ingen forstand på”.

Så vi opdagede hurtigt, at det hele var spøg. Da vi kom til Augustenborg blev vi inviteret på smørrebrød i de gæstfrie Andresenske hjem, men nu var vi ikke sultne mere, desværre, for det var det mest veldækkede bord man kan tænke sig. Georgs far kunne stadig ikke dy sig for at drille os, men det tog vi ikke så højtideligt mere.

Klokken 23.30 tog vi af sted og så var vi ikke længe om at finde hjem i seng. Turen blev jo desværre ikke gennemført, men bragte os mange oplevelser, dog glemmer man det halve, når man bagefter skal skrive den.

Svend-Aage Iversen